

PROVINCIAAL
ONDERWIJS
VLAANDEREN

Provinciaal Onderwijs Vlaanderen

Doelenpakket

Vak PAV mavo (ICT + economie + aardrijkskunde
+ geschiedenis + burgerschap: democratie + exploratie:
projecten + leercompetenties)

3de graad SO

Arbeidsmarktfinaliteit

Basisvorming

Uitgangspunten

Het pedagogisch project is de motor van het schooleigen curriculum

Het pedagogisch project van de school bepaalt welke accenten er worden gelegd en welke keuzes er worden gemaakt bij de opbouw van het schooleigen curriculum.

- **Eerste graad**
Het is de school die bepaalt welke eindtermen binnen eenzelfde vak/vakkenclusters en binnen dezelfde onderwijstijd geïntegreerd worden aangeboden. De lessen differentiatie worden ingevuld als een remediëring en een verdieping van onderdelen van de basisvorming (eindtermen) of als een verdieping in klassieke talen.
Aan de lessen van de basisopties-pakketten in het 2e jaar worden leerplandoelen van de POV leerplannen basisopties-pakketten gekoppeld.
- **Tweede/derde graad**
Het is de school die bepaalt welke onderwijsdoelen, ongeacht het eindtermen, cesuurdoelen, specifieke eindtermen of onderwijsdoelen (voor de onderdelen) van de beroepskwalificatie(s) betreft, binnen eenzelfde vak/vakkenclusters en binnen dezelfde onderwijstijd geïntegreerd worden aangeboden.

Leerplandoelen zijn minimumdoelen

Het leerplan legt minimumdoelen vast, die resulteren in een minimum aan kennis, inzichten, vaardigheden en attitudes die de leerlingen moeten bereiken. Een school bepaalt zelf wat ze bovenop deze minimumdoelen aan bod wil laten komen in de lessen. Ook de onderwijsmethode kiest de school zelf.

Het leerplan gebruikt de taxonomie van Bloom

Het beheersingsniveau van elk doel wordt gekoppeld aan de taxonomie van Bloom. Op die manier hanteren de leraren een gelijkaardig begrippenkader doorheen het leerplan van de basisvorming en de leerplannen van het specifieke gedeelte. Elk leerplandoel bestaat uit een competentiegerichte formulering van het doel waarbij het handelingswerkwoord evalueerbaar gedrag uitdrukt. De volgende handelingswerkwoorden, onderverdeeld in zes categorieën, komen voor:

- **Onthouden**
De leerling onthoudt het materiaal zoals het gepresenteerd is. Het gebruikte werkwoord is herkennen.
- **Begrijpen**
De leerling voegt iets toe aan kennis (een eigen voorbeeld geven), voert een bewerking uit op kennis (een logische conclusie afleiden) of legt verbanden tussen voorkennis en nieuwe kennis (een oorzaak-gevolg relatie geven). Werkwoorden die gebruikt worden binnen dit beheersingsniveau zijn: aanvullen, beschrijven, bespreken, illustreren, relaties leggen tussen, onderbouwen, onderscheiden, ordenen, toelichten, verklaren, vergelijken, verwoorden, ...
- **Toepassen**
De leerling voert oefeningen uit of lost problemen op. Werkwoorden die gebruikt worden binnen dit beheersingsniveau zijn: beheren, bepalen, berekenen, demonstreren, gebruiken, hanteren, handelen, herleiden, lokaliseren, oplossen, rekenen, gedrag stellen, toepassen, uitvoeren, uitwerken,

voorstellen, ...

- Analyseren

De leerling kan een geheel verdelen in onderdelen en bestuderen hoe de onderdelen aan elkaar en aan het geheel gerelateerd zijn en hoe ze elkaar beïnvloeden. Werkwoorden die gebruikt worden binnen dit beheersingsniveau zijn: analyseren, benoemen, beschrijven, het geven van een redenering, onderscheiden, onderzoeken, ordenen, verwerken, verwoorden, ...

- Evalueren

De leerling kan een oordeel geven en dat oordeel onderbouwen aan de hand van criteria en standaarden. Werkwoorden die gebruikt worden binnen dit beheersingsniveau zijn: beargumenteren, beoordelen, bijsturen, evalueren, maken keuzes, reflecteren, ...

- Creëren

De leerling bedenkt een alternatieve hypothese of een eigen aanpak om een taak uit te voeren of maakt nieuwe, originele producten. Werkwoorden die gebruikt worden binnen dit beheersingsniveau zijn: produceren, zich creatief uitdrukken, ideeën genereren, creëren, ontwerpen, ...

Status van een leerplandoel

- AEE = aanbieden / evalueren / eindverantwoordelijke

De leraar van dit leerplandoel biedt het leerplandoel aan binnen het eigen vak/de activiteit en heeft de verplichting om dit leerplandoel mee te nemen in de evaluatie. Ingeval een AEE leerplandoel aan meerdere leraren/vakken is toegekend zal iedere leraar/vak dit leerplandoel binnen de eigen vakspecifieke context aanbieden en evalueren.

- AE = aanbieden / evalueren

De leraar van dit leerplandoel biedt het leerplandoel aan binnen het eigen vak/de activiteit en komt samen met de eindverantwoordelijke(n) tot een gemeenschappelijke evaluatie van dit leerplandoel.

- A = aanbieden

De leraar van dit leerplandoel biedt het leerplandoel aan binnen het eigen vak/de activiteit met het oog op verankering van de kennis/vaardigheid/attitude zonder dit leerplandoel mee te nemen in de evaluatie. Evalueren kan enkel als de status van het leerplandoel in onderling overleg met de AEE verantwoordelijke wordt aangepast.

AEE: Leerplandoel basisvorming | 3D_DA_A

Sleutelcompetentie lichamelijke en geestelijke gezondheid
Gezonde levensstijl en mentaal welbevinden

01.02

De leerlingen ontwikkelen gezondheidsvaardigheden in functie van hun fysiek en mentaal welzijn binnen verschillende thema's.

Rekening houdend met de ontwikkeling van leerlingen en de context waarin het leerplandoel aan bod komt.

Beheersingsniveau Bloom: toepassen

AEE: Leerplandoel basisvorming | 3D_DA_A

Sleutelcompetentie digitale competenties
Digitaal werken

04.01

De leerlingen gebruiken doelgericht courante functionaliteiten van vergelijkbare toepassingen om digitale inhoud te creëren.

Rekening houdend met de context waarin het leerplandoel aan bod komt.

Dit leerplandoel wordt aangeboden en geëvalueerd in samenhang met leeractiviteiten die gerelateerd zijn aan andere sleutelcompetenties.

Met inbegrip van context

Dit leerplandoel wordt aangeboden en geëvalueerd in leeractiviteiten van andere sleutelcompetenties.

Beheersingsniveau Bloom: toepassen

AEE: Leerplandoel basisvorming | 3D_DA_A

Sleutelcompetentie digitale competenties

Mediawijs handelen

04.02

De leerlingen respecteren ethische, sociale en legale regels bij het gebruiken van digitale technologie.

Kennis

Privacywet - *Pro*

Auteursrecht - *Pro*

Portretrecht - *Pro*

Netiquette - *Pro*

Rekening houdend met de context waarin het leerplandoel aan bod komt.

Dit leerplandoel wordt aangeboden en geëvalueerd in samenhang met leeractiviteiten die gerelateerd zijn aan andere sleutelcompetenties.

Beheersingsniveau Bloom: toepassen

AEE: Leerplandoel basisvorming - Pro | 3D_D_AA

Sleutelcompetentie digitale competenties

Mediawijs handelen

04.03

De leerlingen passen maatregelen toe om zichzelf en anderen te beschermen tegen bedreigingen en risico's van de digitale wereld.

Rekening houdend met de context waarin het leerplandoel aan bod komt.

Dit leerplandoel wordt aangeboden en geëvalueerd in samenhang met leeractiviteiten die gerelateerd zijn aan andere sleutelcompetenties.

Beheersingsniveau Bloom: toepassen

AEE: Leerplandoel basisvorming | 3D_DA_A

Sleutelcompetentie sociaal-relatieve competenties
Interpersoonlijke relaties

05.01

De leerlingen gaan respectvol en constructief met anderen in interactie rekening houdend met elkaars grenzen.

Rekening houdend met de context waarin het leerplandoel aan bod komt.

Dit leerplandoel wordt aangeboden en geëvalueerd in samenhang met leeractiviteiten die gerelateerd zijn aan andere sleutelcompetenties.

Beheersingsniveau Bloom: toepassen

AEE: Leerplandoel basisvorming | 3D_DA_A

Sleutelcompetentie sociaal-relatieve competenties
Samenwerken

05.02

De leerlingen werken samen met medeleerlingen aan de uitwerking van een gezamenlijk resultaat.

Rekening houdend met de context waarin het leerplandoel aan bod komt.

Dit leerplandoel wordt aangeboden en geëvalueerd in samenhang met leeractiviteiten die gerelateerd zijn aan andere sleutelcompetenties.

Beheersingsniveau Bloom: toepassen

AEE: Leerplandoel basisvorming | 3A

Sleutelcompetentie burgerschap
Democratie

07.01

De leerlingen reflecteren over de betekenis en de werking van de democratische rechtsstaat.

Kennis

Europese unie: impact op het dagelijks leven - *Pro*

Uitdagingen van de democratische rechtstaat: klassenjustitie - *Pro*

Beheersingsniveau Bloom: evalueren

AEE: Leerplandoel basisvorming | 3A

Sleutelcompetentie burgerschap
Democratie

07.02

De leerlingen reflecteren over de principes van de democratische rechtsstaat.

Kennis

Botsende grondrechten - *Pro*

Beheersingsniveau Bloom: evalueren

AEE:

07.03

De leerlingen reflecteren over hun verantwoordelijkheid in de democratische rechtsstaat.

Kennis

Burgerbewegingen - *Pro*

Sociale ongelijkheid - *Pro*

Beheersingsniveau Bloom: evalueren

AEE: Leerplandoel basisvorming | 3A

Sleutelcompetentie historisch bewustzijn

Historisch referentiekader

08.01

De leerlingen situeren historische fenomenen in tijd en ruimte op een gegeven tijdlijn met de courante historische periodes en op een kaart.

Beheersingsniveau Bloom: toepassen

AEE: Leerplandoel basisvorming | 3A

Sleutelcompetentie historisch bewustzijn
Historische bronnen

08.02

De leerlingen vergelijken bronnen over historische fenomenen met aandacht voor betrouwbaarheid.

Beheersingsniveau Bloom: analyseren

AEE: Leerplandoel basisvorming | 3A

Sleutelcompetentie historisch bewustzijn
Historische beeldvorming

08.03

De leerlingen lichten betekenissen toe van historische fenomenen uit westerse en niet-westerse samenlevingen.

Kennis

Hanteren van meerdere perspectieven (multiperspectiviteit) - *Pro*

Beheersingsniveau Bloom: begrijpen

AEE: Leerplandoel basisvorming | 3A

Sleutelcompetentie historisch bewustzijn
Relatie tussen verleden, heden en toekomst

08.04

De leerlingen lichten mythevorming van een historisch fenomeen toe.

Kennis

Redenen voor mythevorming - *Pro*

Beheersingsniveau Bloom: begrijpen

AEE: Leerplandoel basisvorming | 3A

Sleutelcompetentie ruimtelijk bewustzijn
Ruimtelijke patronen en processen

09.01

De leerlingen illustreren acties die een duurzaam ruimtegebruik mogelijk maken.

Kennis

Aspecten van duurzaam ruimtegebruik - *Pro*

Beleidsacties en individuele acties - *Pro*

Beheersingsniveau Bloom: begrijpen

AEE: Leerplandoel basisvorming | 3A

Sleutelcompetentie ruimtelijk bewustzijn
Ruimtelijke patronen en processen

09.02

De leerlingen beschrijven oorzaken, spreiding en gevolgen van natuurfenomenen.

Kennis

Natuur- en weerfenomenen - *Pro*

Oorzaken van ruimtelijke spreiding van natuur- en weerfenomenen - *Pro*

Invloed van natuur- en weerfenomenen op de mens en zijn woonplaats - *Pro*

Beheersingsniveau Bloom: begrijpen

AEE: Leerplandoel basisvorming | 3A

Sleutelcompetentie ruimtelijk bewustzijn
Ruimtelijke patronen en processen

09.03

De leerlingen beschrijven gevolgen van de bewegingen van de Aarde.

Kennis

Gevolgen aardrotatie - *Pro*

Gevolgen aardrevolutie - *Pro*

Beheersingsniveau Bloom: begrijpen

AEE: Leerplandoel basisvorming | 3A

Sleutelcompetentie ruimtelijk bewustzijn
Geografische methoden en technieken

09.04

De leerlingen zetten geografische hulpbronnen met inbegrip van GIS-viewers functioneel in.

Rekening houdend met de context waarin het leerplandoel aan bod komt.

Beheersingsniveau Bloom: toepassen

AEE: Leerplandoel basisvorming | 3A

Sleutelcompetentie ruimtelijk bewustzijn
Situeren

09.05

De leerlingen situeren absoluut en relatief personen, plaatsen, patronen en processen op relevante ruimtelijke schaalniveaus.

Kennis

Fysisch geografische invalshoek - Pro

Rekening houdend met personen, plaatsen, patronen en processen die in de derde graad aan bod komen.

Beheersingsniveau Bloom: toepassen

AEE: Leerplandoel basisvorming | 3A

Sleutelcompetentie financieel-economische competenties
Financiële competenties

11.01

De leerlingen beargumenteren binnen een persoonlijk of gezinsbudget keuzes bij aankopen rekening houdend met de totale kostprijs en de financieringskost.

Kennis

Belang van financiële engagementen op korte en lange termijn
Eenmalige en terugkerende kosten
Consumentenkrediet

Beheersingsniveau Bloom: evalueren

AEE: Leerplandoel basisvorming | 3A

Sleutelcompetentie financieel-economische competenties
Financiële competenties

11.02

De leerlingen vergelijken sparen en beleggingsvormen op het vlak van risico en rendement.

Kennis

Inflatie
Beleggersprofiel - *Pro*
Beleggingsfraude - *Pro*

Beheersingsniveau Bloom: analyseren

AEE: Leerplandoel basisvorming | 3A

Sleutelcompetentie financieel-economische competenties
Financiële competenties

11.03

De leerlingen lichten gevolgen van het werken met een arbeidsovereenkomst toe.

Kennis

Basisrechten- en plichten van werkgever en werknemer - *Pro*

Zwartwerk en gevaren voor de werknemer - *Pro*

Van bruto naar nettoloon - *Pro*

Beheersingsniveau Bloom: begrijpen

AEE:

11.04

De leerlingen bereiden de stappen van de toegang tot de arbeidsmarkt voor.

Beheersingsniveau Bloom: toepassen

AEE: Leerplandoel basisvorming | 3A

Sleutelcompetentie financieel-economische competenties
Financiële competenties

11.05

De leerlingen lichten verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid bij een schadegeval toe.

Kennis

Verzekeringopolis als bescherming tegen risico's - *Pro*

Beheersingsniveau Bloom: begrijpen

AEE: Leerplandoel basisvorming | 3A

Sleutelcompetentie financieel-economische competenties
Economische competenties

11.06

De leerlingen lichten toe hoe de overheid via inkomsten en uitgaven een impact heeft op de samenleving en ongelijkheid tracht te beperken.

Kennis

Herverdelingsmechanisme - *Pro*

Beheersingsniveau Bloom: begrijpen

AEE: Leerplandoel basisvorming | 3D_DA_A

Sleutelcompetentie leercompetenties
Informatievaardigheden

13.01

De leerlingen kiezen en gebruiken doelgericht een zoekstrategie om diverse bronnen te selecteren in functie van een informatievraag.

Rekening houdend met de ontwikkeling van leerlingen en de context waarin het leerplandoel aan bod komt.

Dit leerplandoel wordt aangeboden en geëvalueerd in samenhang met leeractiviteiten die gerelateerd zijn aan andere sleutelcompetenties.

Beheersingsniveau Bloom: analyseren

AEE: Leerplandoel basisvorming | 3D_DA_A

Sleutelcompetentie leercompetenties
Informatievaardigheden

13.02

De leerlingen verwerken op een kritische en systematische manier informatie uit diverse bronnen om een informatievraag te beantwoorden.

Rekening houdend met de ontwikkeling van leerlingen en de context waarin het leerplandoel aan bod komt.

Dit leerplandoel wordt aangeboden en geëvalueerd in samenhang met leeractiviteiten die gerelateerd zijn aan andere sleutelcompetenties.

Beheersingsniveau Bloom: analyseren

AEE: Leerplandoel basisvorming | 3D_DA_A

Sleutelcompetentie leercompetenties

Taal leren

13.08

De leerlingen gebruiken vaktaal.

Vakterminologie relevant voor het realiseren van de leerplandoelen basisvorming en de leerplandoelen specifieke vorming.

Rekening houdend met de ontwikkeling van leerlingen en de context waarin het leerplandoel aan bod komt.

Dit leerplandoel wordt aangeboden en geëvalueerd in samenhang met leeractiviteiten die gerelateerd zijn aan andere sleutelcompetenties.

Met inbegrip van context

Dit leerplandoel wordt aangeboden en geëvalueerd in leeractiviteiten van andere sleutelcompetenties.

Beheersingsniveau Bloom: toepassen

AEE: Leerplandoel basisvorming - Pro | 3D_D_AA

Sleutelcompetentie ondernemingszin

Duurzame keuzes maken

15.05

De leerlingen maken onderbouwde en duurzame keuzes rekening houdend met de gevolgen op korte en op lange termijn.

Rekening houdend met de ontwikkeling van leerlingen en de context waarin het leerplandoel aan bod komt.

Beheersingsniveau Bloom: evalueren

